

Marttyyri

Kirj. Harald Johnson.

(Suomennos Kansan Lehdelle.)

Magnussonin kahvila ei ollut erilaisella paikalla, missä kahvilat tavallisesti ovat ja että minä erään kerran satuin keksimään sen, johon pelkästä sattumasta. Se oli ni mittäin viehättävällä ujuudella kätkeytyneet maailman katseilta somaan takapihaan, enkä varmaankaan koskaan olisi solminut tuttavuutta sen ja sen omistajan kanssa, ellei Manneystäväni olisi saanut yhtä noista hänelle niin tavallisista ja olivallista päähän pistolistaan.

— Olen väsynyt ja alakuloinen, sanoi hän. Menkäämme juomaan Magnussonille kupin kahvia.

— Magnussonille? lausuin kysyvästi sillä luulin tarkoitan tuntevani kaikki kaupungin ravintolapaikat.

Manne näytti ylimieliseltä. Voi peijakas, sanoi hän. Etkö tunne kaupungin suurinta sarretta. Pyydän anteeksi, jos loukkaan itserakkauttasi. Sen omistaja on suurin runouden marttyyri jokatapaüksessa, ja sekin merkitsee jo jotain. No tuleppas sitten, niin saat nähdä selästä, mikä on täyttävä sielusi kunnioituksella.

Astuimme sisään eräästä portista, kuljimme pihan poikki ja aukaisimme pienen oven, jonka kello päästi hirveän häilytyksen. Manne heittäytyi välinpitämättömänä vanhaan perhesohvaan seinän vieressä.

Katsos, jatkoi hän, Einar Magnusson, tämän kahvilan omistaja on suurin runoilijojamme. Hän on kerran julaisut runokokoelman. En tiedä sen nimeä, mutta voisit ottaa selvän siitä. Se julaitiin hänen omalla kustannuksellaan ja miesparka teki konkurssin heti senjälkeen. Kaikki runoilijat eivät totta totta tekisi sitä tyydyttäkseen Psykeänsä. Senvuoksi on ilkeä nykyään vaimon nimissä. Hänen eukkonensa näes on hyvin proosallinen nainen, eikä hän aluksi ollut selvillä miehensä runokokoelmasta ollenkaan. Mies, joka on ujonlainen, käytti runokokoelmassaan nimeä Jämsä K. tai jotain muuta yhtä vilpittöntä. Vasta kun romahdus syntyi, täytyi miesraukan tunnustaa syntynsä ja niin tuli salanimi paljastettua.

Tässä pysähtyi ystäväni äkkiä, alvankuin olisi saanut iskun suulleen. Eräs ovi oli hiljaa avattu ja työpuukainen mies astui sisälle. Hän oli pienikasvuinen, kapeat kasvat tumman ryöväriparran ympäröimänä. Takkuisan tukan alta näkyi kaksi suurta, hyväntahtoista silmää, jotka omituisella tavalla katselivat muita ihmisiä.

— Kas, hyvää päivää, herra Magnusson, alkoi Manne reippaasti. Kuinkas on terveyden laita ja seu suuren rakkauden — tarkoitan runouden jumalataria. Saan esittää virkaveljen: Herra Johnson — Herra Magnusson.

— Tervetuloa, herra Johnson. On hauskaa, että poikkesitte tänne. Ääni oli käheä ja hiljainen. Nousin ja tartuin hänen kouransa ja sanoin muutamia merkityksellisiä sanoja, joita aina pidetään tarjolla. Ne näyttivät lankeavan hyvään maahan, sillä Magnusson oli heti paikalla tuolin ja istunut pöydän ääreen senjälkeen kun hän oli asettanut siihen kahvivehkeet ja vjenerleipä lautasen.

— On ihana o'ia runoilija, sanoi hän tarjotessaan. On vain irävää, että se tulee niin kalliiksi.

Minulla oli eräs kysymys huuiliani, mutta sitten tulin ajatelleeksi hänen konkurssiaan ja vaikenin, etten loukkaisi häntä. Hämmästykseni jatkoi hän itse arkaajuontolista keskustelua, samalla kun hän lakkaamatta katsoi minua lapsensilmillään.

— Katsokaa, herra Johnson, minulla

la on itselläni tekeillä eräs runokokoelma, mutta oli vaikeata saada siitä käsiniä.... Se sisältää käännöksiä Heinen runoista. Niin, itse en kylläkään osaa saksaa, mutta kandidaatti Englund oli niin ystävällinen, että käänsi ne minulle suorasanaisiksi ja sittehän ei ollut vaikeata muovailla ne runomuotoisiksi. Hän oli minulle velkaa hiukan. Mutta sittenkään en ollut oikein varma, olko runokäännökseni aivan oikein suoritettut. Niin ja sitten herra Johnson tietää, että kaupungissa on saksalainen lääkäri, tri Unger, ja minä ajattelin, että olisi viisainta lähettää runot hänelle. Niin teinkin. Hän lupasi tarkastaa ne 200 kruunusta, jos hän vain saisi rahat heti. Minulla oli hirveästi valvua saadakseni rahat valmoltani. Hänen mielestään oli tarpeetonta panna rahoja sellaiseen. Hänhän ei ymmärrä runoutta. Mutta vihdoin sain ne kuitenkin vaikka muristen. Katsokaas, sanoin että rahat tulevat tri Ungerille, joka ottaisi tilauksia vastaan ylioppilailta ja muulta senkaltaiselta joukolta, niin että siitä voisi tulla hyvää ansiota. Ja niin annettiin teurastaja Johnsonille lista ja tri Unger lupasi kirjoittaa suosituksen. Mutta sitten hän tuli taas takaisin 14 päivän kuluu ja tahtoi 100 kruunua lisää. Hän sanoi, ettei hän voinut tehdä työtä halvemmalla. Se voi paljon hänen alkaansa, sanoi hän. En uskaltanut kääntyä vaimoni puoleen vaan sain juoksennella pitkin kaupunkia lainaamassa. Niin sain kokoon 100 kruunua ja kannoin ne Ungerille. Kului hyvin pitkä aika enkä kuullut mitään Ungerista paitsi että hänen perheensä alkoi ostaa leipää meiltä. Niin, oikeastaan ne eivät ostaneet, sillä en tahtonut ottaa maksua sellaisesta pienestä. Ja sitäpäitsi Unger piti hyvin paljon leivästä. Hän sanoi, että se oli melkein yhtä hyvää kuin minun runouteni. Niin, sainhan minä kuulla hänestä kerran. Hän tarvitsi 50 kruunua vekselin lyhentämiseen. Onneksi ei minun tarvinnut pyytää vaimoltani apua sillä kertaa, sillä hän on semmoinen, hm. Eräs hyvä ystävä lainasi minulle luvaten olla puhumatta vaimolleni. Mutta sellainen tuli aika kalliiksi, enkä ole vielä tänäkään päivänä maksanut velkojani.

Ja sitten taasen kului aikaa, ainakin puoli vuotta. Niin soitin minä Ungerin ovelle ja pyysin, että hän tulisi meille. Ja tostaän hän tuli yhtenä päivänä, ja tavattoman ystävällinen hän oli. Kaikki oli käynyt hyvin, sanoi hän. Hän oli saanut tilauslistoilleen monta monta tuhatta nimeä. Oli vielä yksi lista ylioppilaitten lukusalissa ja sen hän vielä kerää täyteen. Kustantaja oli jo ottanut runot, kaikki oli järjestyksessä. Sitten hän huomasi suuren kuparikattilan nurkassa. Aika hieno kattila sitäpäitsi. Vaimoni oli saanut sen kotoaan. Sitä kattilasta piti hän ja alkoi pyytää sitä. Minä vastustin. Mutta kuinka kävikään, hän alkoi rettelöidä. Käsitinkö minä sitten väärin hänet tai hän minua, mutta hän väitti, että olin antanut hänelle kattilan. Senjälkeen tuli kaksi kaupunginpalvelijaa ja vetivät sen. En voinut tehdä mitään, tri Ungerillahan oli minun runoni ja hän sanoi, että ellen luovuttaisi kattilaa, antaisi hän paitua minulle ja minun runoilleni. Vaimoni suuttui tietysti, haukkui kaupunginlähetit eikä halunnut antaa kattilaa. Minä koetin kyllä sovittaa ja järjestää ja selittää, miten asia oli. Ja sitten hän alkoi haukkua minua, että muka olin ilennyt antaa hänen kattilansa sellaisen lorun vuoksi. Mutta hänhän ei ymmärrä niitä asioita, hän on niin jokapäiväinen.

Niin, ja sitten taas kului pitkä aika. Vihdoin minusta alkoi käydä pitkäikäiseksi tuo ikäinen odottaminen.

Minun ylioppilaitten lukusaliin ja kysyin vahtimestarilta, eikä tri Ungerin lista ollut pian valmis. Ei hänellä mitään listaa täällä ole, sanoi hän.

Ei ole, sanoin minä ihmetellen. — Ei siellä koskaan ole ollutkaan seläistä. Minusta alkoi tuntua hiukan harmilliselta. Juttelin parin ylioppilaa kanassa ja he neuvoivat minua menemään tri Ungerin luo ja lukemaan lakia hänelle, sillä hänen sanotaan olevan aika humpuugimestarin. Ja niin lähdin hänen luokseen. Mutta en lukenut hänelle lakia, sillä en osaa haukkua vaan kysyin kaikessa ystävyydessä, kuinka pitkälle hän jo oli edistynyt runojen tarkastelussa. Mutta kun hän jälleen alkoi puhua siitä listasta, en voinut olla sanomatta: Elhän siellä ole mitään listaa eikä koskaan ole ollutkaan. Minä olen puhunut vahtimestarin kanssa. Jesus, miten mies suuttui. Hän sanoi, että hän vangitsisi minut. Lopuksi heitti hän runoni pöydälle ja sanoi: Ottakaa ne, en tahdo olla missään tekemisissä hra Magnussonin kanssa. Niin, enhän minä voinut mitään tehdä. Otin runot ja lähdin. Eikä hän ollut tehnyt rahtuakaan niiden hyväksi. Monet ovat sanoneet minulle, että tein tyhmästi kun menetin rahat ja kuparikattilan. Ennen minua harmitti, että sain kuulla siitä yötä ja päivää. Ja leipä sitten, jonka Ungerin väki oli kuluttanut! Minulla ei ollut rahtuakaan hyötyä koko jutusta.

— Magnusson — terävä, mfehekäs naisen ääni keskeytti raa'asti runoilijan kärsimyshistorian. Magnusson nousi huomattavan nopeasti ja ojensi minulle kätensä. Hyvästi nyt, hra Johnson. Oli hauskaa, että poikkesitte. Eikää unohtako minua. Minun täytyy mennä nyt. Se oli vaimoni, joka kutsui, sanoi hän matalalla äänellä, eikä hän ymmärrä tällaista.

— Magnusson!

— Niin, niin, minähän tulen heti. Olen vain tarjonnut kahvia. Tulkaa pian takaisin.

Hän katosi, mutta vaikka hän huolellisesti sulki oven, saatoin kuulla, miten karkea ääni riiteli ulkona.

— Pöytä! Sinun kahvin tarjoamisesta. Eikä tämä ole minun kauppani, kurja vetelehtijä, joka tuhlaa kalkan loruihisi, mitä tässä kyetään ansaitsemaan.

— No, ilähän nyt, ilähän nyt.

— Viet vielä meidät konkurssiin.

Työhön heti paikalla taitkin ääreen.

Kuulin erään oven lyövän kiinni. Runoilija oli vedetty taivaastaan harmaaseen jokapäiväisyyteen, — leppomaan. Manne ja minä nousimme ja maksoimme kahvimme. Kun me jälleen olimme kadulla, sanoi ystävämme:

— Eikö minä ollut oikeassa, 360 kruunua, kuparikattila, leipää ja ehkä jälleen uusi romahdus. Mitä voi Heine enää muuta pyytää taivaasaan. Uskotkos?

Ja minun täytyy tunnustaa, että sieluni tällä hetkellä oli täynnä myötätuntoa.

— Naissankari taivaan portilla. — Entinen luutnantti von Fianten on ollut suuri naisten mies. Hänen voittonsa kauniin sukupuolen keskuudessa ovat olleet monet ja yleisesti tunnetut. Kun hän tuli taivaaseen ja koputti suurta porttia, kysyi Pyhä Pietari:

— Kuka siellä?

— Tämä on luutnantti von Fianten.

— Vai niin, odottakaa vähäsen, sanoi Pyhä Pietari ja katosi. Odotuksesta tuli pitkä, ja kun portti vihdoin avautui, kysyi luutnantti vihaisena, mikä hänen oli annettu niin kauan odottaa.

— Niin, nähkääs, minun täytyi lukea ensin Neitsyt Maria huoneeseen, sanoi Pyhä Pietari.

— Päästäkseen voitolle, luodakseen ja lujittakseen sosialismin, proletariaatin tulee ratkaista kaksinainen eli kaksiyhteinen tehtävä: ensiksikin temmata mukaan pääoman vastaisen taistelun alttiilla sankaruu-dellaan koko työtätekevien ja riistettyjen joukko, innostuttaa se, järjestää se, johtaa sitä porvariston kukistamiseksi ja kaikkinaisen sen vastarinnan täydelliseksi senkaltamiseksi; toiseksi, johtaa perässään koko työtätekevien ja riistettyjen joukkoa kuin myöskin kaikkia pikkuporvarillisia aineksia uuden taloudellisen luomistyön tielle, uuden yhteiskunnallisen yhteyden, uuden työkurin, uuden työjärjestelmän luomisen tielle, joka yhdistää tieteen viimeiset saavutukset ja kapitalistisen tekniikan tietoisien, socialistista suurtuotantoa luovien työntekijäin kanssa.

Rahanlähettäjäille!

Kansalaisillemme maksamme dollareista
KORKEIMMAN HINNAN.

Yllämainittua tapaa seuraten me maksamme dollarista

SMK. 32.10

Lähetyskustannukset 25 senttiä postitse, \$3.50 sähköitse.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta r. l.

Ainoa asiamiehemme Suomessa, vastaa kauttamme lähetetyistä rahoista.

HELANDER & NEKTON
PRIVATE BANKERS,

Woolworth Bldg., Room 1104. 233 Broadway, New York City.